

Mensenrechteneducatie in de provincie Guéra

AANVRAAG 2026.

DOELSTELLING:

- Bescherming tegen misbruik en mishandeling van mensen die zichzelf moeilijk kunnen beschermen, zoals gevangenen, vrouwen en kinderen.
- Directe hulp aan gevangenen in de meest erbarmelijke omstandigheden.
- Stoppen en voorkomen van marteling in gevangenissen en politiecellen.
- Verspreiding van kennis over mensenrechten en burgerrechten.

PROJECTHOUDER: Association Tchadienne pour la Promotion et Défense des Droits de l'Homme (ATPDH), afdeling Mongo. Alle leden zijn vrijwilligers.

BEGROTING 2026: 4.772 €

ACHTERGROND

Tsjaad is volgens de VN het op-een-na armste land ter wereld. Weinig ontwikkeling is niet alleen een economisch probleem. Een andere moeilijkheid is, dat er drie rechtssystemen tegelijk gelden: traditioneel recht, modern recht ("van de staat") en islamitisch recht (voor de helft van de bevolking). Van de onduidelijkheid die dat veroorzaakt, kunnen de rijksten en de mensen die gelieerd zijn aan de machthebbers vaak profiteren. Mensen die het minst geïnformeerd zijn, trekken aan het kortste eind. Dat zijn vooral de armsten en vrouwen en kinderen.

Het komt nog altijd voor dat meisjes al op hun 12e worden uitgehuwelijkt, dat vrouwen binnen hun eigen familie worden verkracht zonder dat er een haan naar kraait en dat veel vrouwen door hun echtgenoot worden mishandeld. En in elke gevangenis is wel een vrouw te vinden die een miskraam heeft gehad en door een gefrustreerde echtgenoot beschuldigd is van moedwillige abortus. Abortus is in Tsjaad strafbaar, maar vrouwen weten niet dat *zij* niet hoeven te bewijzen dat ze *geen* abortus hebben gepleegd. Ze zitten soms wel vijf jaar vast.

Vrouwen die door hun echtgenoot mishandeld worden, en soms zeer zwaar, weten niet dat het rechtssysteem, zo krakkemikkig als het is, hen daar wel tegen beschermt als er maar aangifte wordt gedaan. Maar aangifte doen bij politie staat in een kwaad daglicht: de politie kan iemand oppakken en zonder proces verbaal in gevangenis zetten. Dan komt de hele familie eraan te pas om geld bij elkaar te krijgen om iemand uit de gevangenis te halen, en de mishandelde vrouw wordt daarop aangekeken.

Op gevangenissen is weinig toezicht. Of gedetineerden behandeld worden volgens de regels die op zich wel bestaan, is afhankelijk van de persoon van de directeur. Dat is meestal iemand van dezelfde etnische groep als de president, ongeacht zijn scholing. Net als elders in het land zijn ook de gevangenissen in de Guera overbevolkt. Omdat de directie de leveranciers van voedingsmiddelen vaak lange tijd niet betaalt, is er gebrek aan eten en ook aan water. Een deel van de gevangenen is nooit voor een rechter voorgeleid, heeft geen dossier en is dus administratief "kwijt".

Kinderen van de armste gezinnen lopen op twee manieren gevaar: sommige ouders verkopen een kind aan herders om maandenlang met een kudde door de sahel te lopen. Ze kunnen niet naar school en leiden een keihard leven, in hun eentje. Anderen laten hun zoontjes (vanaf een jaar of zes) over aan een islamitische leraar, die ze meeneemt naar een stad om hen daar in een aantal jaren de Koran uit hun hoofd te laten leren. Onderdeel van de religieuze opleiding is, in theorie, dat de kinderen het belang van onderwerping ("islam") wordt geleerd door ze een groot deel van de dag uit bedelen te sturen, voor hun voedsel en de betaling aan de leraar. De praktijk is dat de kinderen slecht eten en het grootste deel van de dag door de stad zwerven; ze leren niet lezen en niet om gewassen te verbouwen.

ACTIVITEITEN

Voorlichtingsbijeenkomsten voor vrouwen en meisjes

In voorlichtingsbijeenkomsten voor jonge vrouwen, legt de ATPDH uit dat mishandeling, verkrachting en het uithuwelijken van meisjes strafbaar zijn volgens de moderne wetten van Tsjaad, en dat de daders daadwerkelijk gevangenisstraf riskeren. "Moderne rechtsspraak" wordt doorgaans geassocieerd met de overheid, waarin het vertrouwen met reden erg klein is. Maar voor vrouwen kan het moderne recht wel helpen. Het effect van de voorlichting daarover is groot. Steeds zijn er vrouwen die een bijeenkomst hebben bijgewoond die geweld tegen een familielid, een buurvrouw of buurmeisje komen melden. De ATPDH bemiddelt dan en maakt een einde aan het misbruik en geweld.

Voorlichtingsbijeenkomsten voor religieuze leiders, wijkhoofden en koranonderwijzers.

Er zijn drie bijeenkomsten gepland in dorpen rondom Mongo, vanwaar veel kinderen naar een koranleraar in de stad worden gestuurd. Religieuze leiders kunnen ouders daarvan weerhouden. Vier bijeenkomsten in Mongo voor religieuze leiders, wijkhoofden en koranonderwijzers. De religieuze leiders en wijkhoofden kunnen toezicht houden op de koranleraren die kinderen uitbuiten.

Voorlichtingsbijeenkomsten voor gevangenisbewakers, politie, wijkbestuurders

Vaak weten gedetineerden, noch hun familie, noch de mensen die bij de politie of gevangenis werken wat de rechten van gevangenen zijn. Marteling, zware mishandeling door bewakers komt veel voor in de gevangenis.

Maar politie en gevangenisbewakers en *chefs de quartiers* zijn geïnteresseerd in voorlichting daarover en kunnen hun militaire chefs soms corrigeren.

Gevangenisbezoeken, juridische en materiële bijstand voor gevangenen

- ATPDH controleert de omstandigheden in de gevangenis, organiseert bijeenkomsten waarbij gevangenen in aanwezigheid van de ATPDH problemen met de gevangenisdirectie bespreken, pleit bij autoriteiten voor water en voedsel, zoekt zonodig bijdragen bij moskee, kerk en rijke handelaren, verzamelt kleding en koopt zelf dozen vol zeep voor de gevangenen. In 2026 worden de gevangenis van Mongo en Bitkine bezocht.
- Sommige gedetineerden hebben geen dossier. ATPDH helpt om hen geregistreerd te krijgen.
- De kleding waarin mensen gearresteerd werden, is daarbij soms gescheurd. Andere kleding verslijt gewoon.
- Voor vrouwen en kinderen moet er volgens de Tsjaadse wet een aparte afdeling binnen de gevangenis zijn. Maar door ruimtegebrek is dat niet altijd het geval. Verkrachting van vrouwen en kinderen komt daardoor veel voor.
- Gevangenisdirecties steken overheidsgeld dat bedoeld is voor levensmiddelen voor gevangenen in eigen zak. Leveranciers die maanden niet betaald worden, stoppen dan met de levering van levensmiddelen. In elk van de vier gevangenis in de provincie komt het voor dat gevangenen wekenlang afhankelijk zijn van het eten dat familieleden brengen. Maar veel gevangenen zijn expres naar een gevangenis ver van hun woonplaats gebracht.
- Latrines zijn smerig. Er is niet altijd een plek om zich te wassen (achter rieten afscheidingen). Water is schaars. In Mongo is een boorput voor de gevangenis, maar die staat buiten de muren van de gevangenis en wordt van buiten afgetapt voor irrigatie. Zeep is er alleen als kerken of de ATPDH die brengen.
- De gevangenis horen een verpleger te hebben en die is er vaak ook, maar er zijn geen medicijnen.

Rechtswinkel

De rechtswinkel is twee middagen en avonden per week geopend, en ook op afspraak. Mensen kunnen er terecht voor gratis juridisch advies. Het zijn vooral vrouwen die om hulp vragen. Bij het zoeken naar oplossingen legt ATPDH altijd de nadruk op bemiddeling. Rechtsgang wordt vermeden omdat het juridisch systeem zo slecht werkt. Als afschrikwekkend alternatief voor bemiddeling werkt het wel.

Behalve van vrouwen en kinderen zijn er ook regelmatig verzoeken om hulp van slachtoffers van geweld door militairen. De ATPDH doet dan zeer zorgvuldig onderzoek voordat een zaak wordt aangekaart bij autoriteiten, bijvoorbeeld de prefect of de gouverneur. Als dat gebeurt, is het resultaat vaak dat een legereenheid die mensen heeft mishandeld wordt weggehaald uit een dorp of stad. Tot veroordeling van militairen komt het helaas zelden.

AANVRAGER

De plaatselijke afdeling van de landelijke ATPDH (Tsjaadse Vereniging voor Mensenrechten) is in 2007 opgericht. De afdeling telt 36 leden, die de voorlichting, gevangenisbezoeken, onderzoeken en bemiddeling of andere interventies als vrijwilliger op zich nemen. De meesten van hen werken in onderwijs, gezondheidszorg of handel. Ze zijn katholiek, moslim en protestants. Dat wil zeggen dat godsdienst geen enkele rol speelt. Hun werk voor de ATPDH is vrijwillig. De leden die gevangenis bezoeken en voorlichting geven ontvangen een vergoeding voor benzine en telefoonkosten.

De leden worden geregeld bedreigd door militairen of politieke machthebbers die de hulp aan slachtoffers ervaren als kritiek op hun corruptie. In 2024 zaten de voorzitter en een van de leden zelf enkele maanden gevangen. In de afgelopen jaren hebben vrouwen die lid waren hun

lidmaatschap na een tijdje opgezegd, vaak onder druk van familie die bezorgd was om hun veiligheid. Maar in 2025 heeft weer een vrouw het aangedurfd om lid te worden.

De landelijke ATPDH organiseert cursussen, maar heeft geen geld voor de lokale afdelingen.

ATPDH Mongo heeft geen eigen bankrekening, maar een rekening bij het Vicariaat van de Katholieke kerk in Mongo. Om geld op te nemen zijn twee handtekeningen nodig, van de boekhouder en de voorzitter.

PLANNING 2026

- Zeven voorlichtingsbijeenkomsten voor vrouwen en meisjes. (Februari-juli)
- Drie voorlichtingsbijeenkomsten voor schoolmeisjes (April, juni, oktober)
- Drie voorlichtingsbijeenkomsten voor religieuze leiders in dorpen rondom Mongo over rechten van kinderen. (Februari, juni, december)
- Vier voorlichtingsbijeenkomsten voor wijkhoofden, koranonderwijzers in Mongo over rechten van kinderen. (Maart, april, mei, juni)
- Drie voorlichtingsbijeenkomsten voor *Officiers de la Police Judiciaire* over voorlopige hechtenis, rechten van gevangenen, leefomstandigheden in gevangnissen.
- Maandelijks bezoek aan de gevangenis in Mongo. Vier bezoeken aan de gevangenis in Bitkine (80 km verder). Bezoeken worden altijd afgelegd door vier leden samen.
- In actie komen als misstanden gesignaleerd worden.

BEGROTING 2026

	Fcfa	€
<u>20 voorlichtingsbijeenkomsten</u>		
x 20 deelnemers thee, broodje à 5000 Fcfa	2.000.000	3.049
benzine 20 x 4 vrijwilligers à 2000	160.000	244
<u>Rechtswinkel</u>		
huur 10.000/mnd	120.000	183
benzine en taxi onvoorzien onderzoek	150.000	229
<u>Gevangenisbezoeken</u>		
Benzine 12x gevangenisbezoek Mongo	96.000	146
Taxi 4 x gevangenisbezoek Bitkine	64.000	98
Zeep 12 x 20.000	240.000	366
<u>Materiaal</u>		
Papier	16.000	24
<u>Juridische kosten en communicatie</u>		
noodfonds advocaat en dossiers	200.000	305
telefoon/internet abonnement	<u>84.000</u>	<u>128</u>
Totaal	3.130.000	4.772